

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega mesca.

Veljá celoletno 2 gold. 50 kraje. — polletno 1 gold. 30 kraje.

List 1.

V Celovcu 10. januarja 1873.

Leto V.

Slepi berač pa nja otrok.

(Povest s kmetov; posl. J. Božič.)

Oče Krivec sedijo pred svojo hišo na kamnati klopi s pipo v ustih, obraz podpert z obema rokama in oči tje nekam nepremakljivo vperte. Spet mož nekaj premišljuje. Bil pa je Krivec eden izmed tistih, katerim delo nič kaj prav ne diši. Taki le radi in preradi derže roke križem, ali pa zadej za herbtom ter prevdarjajo in prevdarjajo, kaj naj bi počeli: ali zaklad kopat iti ali pa v loterijo staviti, ali kaj družega tacega, da bi potlej mogli naenkrat vsega dosti imeti in lahko brez dela in truda shajati, ter, kakor si že bodi, le usta odpreti, pa bi pečene tice va-nje priletele! Teda tudi naš oče Krivec niso zdaj tega premišljevali, kdaj in kako bi se dalo to ali uno delo opraviti, da bi bilo prav, — oh tega kratkimalo ne; marveč jim je po glavi rojilo, kje in kako bi se mogla najlože velika srečka zadeti. Ako bi bil zdaj kdo Krivcu rekel: Ti Krivec! vzemi lopato ali motiko v roke in pojdi v no grad kopat, da ne bo toliko dračja in druge nepotrebne ter škodljive šare, temu bi se bil on zdaj gotovo odre zal: E kaj pomaga kopati, če slana ali toča more naenkrat vse pokončati! Če bi mu bil pa kdo le na uho pošepetal, rekši: Krivec! tam-le za onim zidovjem v grajskem gozdu je zaklad zakopan, vzemi lopato in pojdi gledat, ali je res to, — temu bi bil on gotovo tekoj verjel, hipoma po lopati segnul ter na omenjeno mesto tako rekoč zletel in bi se ne bil tudi najhujšega kopanja ustrašil! — S takim pretehtovanjem, kako da bi mogel brez dela in truda srečen postati, pa je Krivec popolnoma v dolgove zlezal ter prišel s svojim gospodarstvom naposled — na beraško palico. A zato se on zdaj kar nič ni zmenil; kajti čembolj so se mu nadloge množile ter ga čedalje huje stiskale, tembolj je vse poskušnje, pomagati si s pravimi in resničnimi pripomočki, od sebe odbijal in tem česče na kamnati klopi zunaj hiše posedal, pretehtoval in premišljeval tje v en dan, brez pravega namena, brez pravéga cilja in konca, vendar pa s terdnim upanjem, to vse, česar si želi, bo že čez noč prišlo, kakor tudi rosa pride.

Krivec pa ni bil zmiraj tak, kakoršnega zdaj vidimo. Imel je poprej še koj lepo gospodarstvo, za katero je skerbil, kakor je najbolje vedel in znal. Neka nesreča mu je še le tako zeló glavo zmešala. Pred nekaj časom je bilo za terto slabo. Dve leti zaporedoma že ni bilo nič tergatve. Potem pa nastopi prav lepa vigréd, vse je kar lepo kazalo, najbolje pa terta, ki je

za taisto leto največ sadú obetala. Oh kako so bili Krivec in drugi tega veseli! Ali človek obrača, Bog pa oberne! Nekega jutra pade, ravno pred binkoštni je bilo, tolika slana, da je vse vse posmodila. Bilo je ob ves vinski pridelek — in vse upanje je splavalo po vodi! Najbolj med vsemi pa je bil naš Krivec zadet. Bote kmalo slišali, zakaj? Še tisto jutro gre v no grad, da vidi, kako in kaj? Zares je kmalo tamkaj. Kako se prestraši, kako z rokami sklepa in tarna, ko vidi terte vse posmojene! Oh! usmiljenja vredni mož! Še letos je mislil ostali dolg plačati, ko bi bila bogata tergatev, zdaj je bilo s tem sklepom pri kraji. Upniki njegovi so bili tudi zeló zadeti ter poškodovani. Ne morejo tedaj dalje čakati. Tirjajo Krivca, tožba pride za tožbo. Ker pa nikakor plačati ne more, spravijo ga slednjič na boben. Lahko je tedaj verjeti, kako da se je Krivec mahoma tako zeló spremenil, pa se dela odvadil in le druge reči prevdarjal. Žalosten, pa pobit stoji nekega jutra zunaj svoje hiše blizo svojega no grada, kar priderdrá po cesti čedna kočija. V černo zagernjena gospa stopi iz nje, ogleduje se krog in krog, potem pa namigne ne daleč stoječemu Krivcu, naj pride k nji. Krivec se sperva zavzame, ker ne vé, kaj to pomeni; potem pa vendar počasi k gospi gre. Ta mu zdajci razodene, da ima nekaj posebnega z njim govoriti, naj se le berž k nji v kočijo vsede. To se zgodi. Najprej ga zdaj gospá povprašuje, kako da se kaj njemu in drugim v tem kraju godi, kakošni da so nja bližnji sosedje ter ob enem pristavi, da se jim more javeljne dobro goditi zavoljo pogostnih slabih letin. Krivec, ves pobit, priterdi, da je žalibog res taka, kar se lahko na no gradih vidi, ki so takošni, kakor o Vsehsvetih. Na to pravi gospá, da bi enemu ali drugemu lahko z lepimi denarci iz zadrege pomagala in da se je ravno zaradi tega semkaj pripeljala ter njega poklicala, da jej pové, kako bi se to izpeljati dalo. Pové mu tudi zdaj skrivnost svojo, da ima namreč novorojenega otroka, ki bi ga rada tukaj komú v varstvo in rejo izročila in da bi to moralo ljudem skrito ostati. Kako naj bi se ta otrok izrejal, pravi nadalje gospá, to bo vsakemu redniku na voljo dano: ravná naj se z njim, kakor z vsakterim najdencem, kmet naj bo. Od svojih staršev nima otrok nikdar nič slišati in zvedeti, pa tudi ne bo nihče nikoli nič po njem popraševal. Rednik naj ravná z otrokom po svojej vesti, kakor najbolje more, vé in zna, denar pa je enkrat za vselej njegova lastnina.

Deté šmencaj, 600 tolarjev! Krivcu se v očeh zablíščí. 600 tolarjev! S temi, si misli, bo vsa škoda na vinu 2—3 krat povernjena. Dolžniki se lahko poplačajo,

zraven pa se bo dalo še nekaj za prihodnje leto prihraniti. To pa, kar bo otrok potreboval, zdi se Krivcu prava mervica, komaj vredna, da se v misel vzame; kajti na kmetih ne marajo s takimi otročaji posebno veliko se pečati. Kakor hitro pa le količkaj odrastejo, da na in črez mizo vidijo, morajo že večidel za kako delo prijeti in si svoj košček kruha terdo zaslužiti. Razen tega pa tudi ni imel naš Krivec nič otrok, in ker je bil že vdovec, tudi nobenega upanja, kterega dobiti. Kdo je bil tedaj bolj pripraven za to, da bi ponujenega otroka na rejo vzal, kakor ravno on? 600 tolarjev za takega otročaja, hèm si misli, in sklep je bil storjen, sprejeti ga ter nikomur ničesar o njem ziniti.

Neznana gospá je bila s tem zadovoljna. Gotovo jej je bilo več ležeče na tem, znebiti se otroka, kakor najhitreje mogoče, ko pa še drugam vprašat hoditi ali lasé si beliti, ter še naročevati, kako naj bi se otrok izrejal. Kar poslovi se in mahoma odide. Drugo noč pa pride kar na tihem — brez kočije — h Krivcu ter mu izroči v plenice povitega otročiča, ki je bil kaj reven videti, pa tudi culico s 600 tolarji. Krivec pa je moral k temu neko spričalo, ki mu ga je gospá podala, podkrižati, s kterim poterja, da je on — Krivec — ta in ta dan, to in to leto po Kr. rojstvu res prevzel nekerščenega otroka z dvema znamenjema na desni roci in z bakreno svetinjó in imenom „Bogomir“ — na persih in 600 tolarjev enkrat za vselej, ter da se ob enem zaveže, za otroka po očetovsko skerbeti. — To spričalo pa je bilo le zato narejeno, da bi se sodnji pokazalo, če bi morda ona kdaj otroka iskala, kar pa ni bilo za gotovo pričakovati. S tem je bilo vse opravljeno in končano.

Drugo jutro se berž glas po bližnji vasi raznese, da je bilo pri Krivcu na pragu majhno dete najdeno, in da ga hoče on barek iz usmiljenja sprejeti za svoje ter izrediti. Še tisti dan se kersti v farni cerkvi ter imenuje Bogomir. Od zdaj za naprej so ga imeli in gleštali Krivčevi, kakor se to navadno po vseh kmetiških hišah godi. Niti mu niso stregli posebno, pa ga tudi niso zanemarjali in puščali tje v en dan. Tako je kmalo prirastel šibek dečko z rumenkastimi lasci, pa se mu je tudi tekoj na prvi pogled videlo, da ni kar nič podoben drugim kmečkim otrokom in da je tedaj z druge gore listič.

Krivcu je sicer ta otrok iz največih zadreg pomagal, pa zato še ni bil na konji. Nikakor ne! Stari hudi duh se ga je zdaj še le prav lotil. Z nova je na vso moč prevdarjati začel, kako na dalje početi. Lahko zasluženi denar se res tudi navadno kaj lahko izdá! Mošnja, v kterej je bilo še ne davno 600 tolarjev, postala je le prekmalo mošnjica in celo mošnjiček. Kakor se človeku, ki pije, vedno bolj žeja oglašá, ravno tako se je godilo tudi Krivcu: bolj ko je denar izdajal, bolj je po njem hrepenel. Po vsaki ceni je hotel mošnjo svojo polno imeti. Z delom in trudom se mu je pa to vse preveč počasno zdelo, zato je začel spet prevdarjati in prevdarjati, a vse mu ni nič pomagalo. Dolžen sicer ni bil zdaj več, kakor kaci 200 tolarjev, ali vendar so pogostoma briča v njegovo hišo iti videli in prišla je tudi že hiša sama v nevarnost. Zato zdaj Krivec noč in dan na vso moč premišljuje, kaj početi, da bi danes ali jutre prepozno ne bilo.

Ravno je Krivec svoje možgane na vso moč napeljal in vedno kvišku nekam z očmi zerrl, kakor da bi hotel z njimi nebo predreti in siloma pomoč od ondot dobiti, — zasliši se na konci vasi bobnanje, krič in vriš nadepolne vaške mladine. Vriš prihaja zmiraj bliže in

bliže. Krivec vidi in zvé zdaj, da so prišli v vas tako imenovani „komedijanti,“ ki plešejo po vervéh, in da bo še ta večer v vasi neka taka posebno imenitna „komedija.“ Vodja te družbe, za bog vé kakšnega mojstra izklican, bode kot najbolj izurjen „Sokol“ svojo moč in umetnost razkazoval, med drugim tudi na vijolini igral, stojé na 50 čevljev visoko razpeti vervi. Naposled pa se bo zažgal še imeniten kineški ogenj, kakoršnega še nikjer niso videli. Vmes bota pa tudi nepopisljivo šaljivi burkež (pajác ali po angleško „kláven“) in vodjev sinček kot pravi mali hudiček gledalce kar najbolj mogoče razveseljevala ter jim kratek čas delala. Tako namreč je oni burkež sam v neki prav čudni jezični mešanici, ki je menda nijeden v vasi ni prav umel, po vasi razvpival, češ, kaka velikanska „komedija“ da čaka zvečer vaščane, ob enem pa je tudi tako neusmiljeno bobnal, da so se kar vsi — hočeš nočeš — za ušesa prijemali.

Krivec bi bil moral kosmata ušesa imeti, ako bi bil to naznanilo preslišal, ki se je na vso moč po vasi razlegalo. Toda za vodjo in plesanje po vervi se je on zdaj pač malo brigal, tudi za burkeža in njegove napovedane nepopisljive burke ne, — rojil mu je v mislih edino le vodjev 10 let stari fantalin, pa ne zavoljo tega, ker je bil napovedan kot mali hudiček in čudodelen otrok v komediji, — nak, zavoljo vse kaj družega: Krivcu zdel se je le-tá vse kaj več, navdajal ga je s posebno mislijo ali idejo.

Spomnil se je bil namreč, da so mu bili večkrat pravili, da neki taki in enaki komedijanti otroke krađejo, ali pa, če tega ravno ne morejo, da je kupijo in potem v svoji umetnosti izučé. Vendar za terdno pa tega ni poprej vedel, ali je res tako ali ne; zdaj pa je popolnoma verjel, ker se mu je to ravno kot nalašč dobro in primerno zdelo. Sklene tedaj še enkrat poskusiti, ali bi se ne dalo z otrokom še kaj prislužiti in morda nekaj denarcev vjeti. Na prodaj tedaj z njim, pravi si Krivec, vsaj tako ni nič na njem ležeče! Naj velja, kar rado!

Vendar pa tudi Krivec spozna, da ne gre z osem let starim dečkom tako ravnati, kakor s kakim osem dni starim teletkom! Sklene tedaj napeljati ga najpred tako, da bo sam v to privolil, — potem pa naj le gre, kamor hoče!

Krivec zapusti torej kamnito klop, kjer je navadno si glavo belil, in stopi na dvorišče. Tukaj je ležalo na kupu nekaj kolov, remeljnov in druge take šare, iz kterih bi bil moral Bogomir količe za nograd pripravljati, pa je raje gori in doli skakal in si tako kratek čas delal. Prav kaj malega je še le storil; kajti, ko je Krivec si glavo ubijal zunaj dvora, praznoval je tudi fantalin.

Krivec si zdaj ukreše ogenj na pipo, — in to je bilo dobro znamenje, ker je navadno le merzlo kadil, in zažvižga fantu. Bogomir pristopi ves ostrašen, ker meni, da bo zdajci par toplih dobil. To sicer ni bilo nič ne navadnega; ali zdaj mu samo v lase šine, dasiravno je dobro videl, kaj da je fant počenjal in kako si hlače tergal ter da je vse to le voda na njegov mlin. Kajti ravno to skakanje je Krivcu zdaj prav dobro služilo, da se je tekoj mogel, kakor je bil sklenil, z njim o prihodnjem poklicu njegovem pogovarjati in ga samega na to napeljati. Začne torej, kar najlepši more, govoriti. Fanté ga je zato prav čudno pogledoval, ker še ni nikdar tako prijaznih besedi iz njegovih ust slišal, ravno kakor otroci navadno Miklavža pogledujejo, ki jim, čeravno čuden videti, vendar kaj dobrega prinese.

Krivec začne tedaj po svojej navadi tožiti, da Bogomir ni in ne bo za kmeta, tudi ne za kako pametno, pošteno delo, sicer bi tako prederzno in visoko ne skakal in plezal, zraven pa še opraskal se in potem doma tepen bil; raje naj bi količe narejal. Najberž je zdaj tako visoko splezal, da je videl in slišal komedijante, ki so mimo šli. Zakaj ni koj za njimi šel? Kajti za to delo je bolj pripraven videti, kakor pa za kmečki stan, v kterege je prišel, kakor miška v dežo za maslo. A ne more se mu zaradi tega zameriti, vsaj je bila bajé tudi njegova mati, ki ga je pred tujimi vratmi pustila, kaka taka komedijantovka, ki so tam pa tam po somnjih videti in ki potem v lepih pozlačenih oblačilih na tenkih vervéh visoko gori semtertje skačejo, da se človeku v glavi vertí. Jabelko ne pađe daleč od debela! To je ravno nad tem fantalinom videti, ki je ravnokar kakor mačka plezal. Da kako živé taki-le komedijanti veselo in bolje, kakor pa nas eden, ki si mora slabo oblečen s potnim obrazom svoj kruh služiti. Ako bi ta fantalin tak bliščeč komedijant hotel postati, kar nič bi mu ne branil, da, še celo prosit bi šel za-nj, da bi ga seboj vzeli ter svojo umetnost naučili. Saj tako pri kmetih ni za nobeno rabo, ker ni za ta težavni stan vstvarjen, — in tako je Krivec dalje in dalje bolj s sebo kakor s fantom govoril ter končavši spet vse ponovil in omenil, karkoli je kedaj o komedijantih slišal, zraven pa še pristavil, da se lahko prigodi, da bi danes ali jutri nemara še svojo mater kje narajmal, kar ga bode gotovo bolj veselilo, kakor pa pri tujih ljudéh potikati se ter od njih milosti živeti. Zdjajci ga pa na ravnost Krivec odločno vpraša: „Bogomir, ali hočeš h komedijantom iti?“

(Dalje prihodnjič.)

Noč in dan.

(Basen; zložil * * *)

Nekedaj prepír imela
Noč in dan sta med seboj;
Čas vladati ves hotela
Vsak nad celo sta zemljó.

Beli dan je temni noči
Ostro bil takó dejál:
„Noč za vselej tí se loči,
Da bom vedno jaz svetál.

Žezlo meni se spodobi,
Sama vidiš in spoznaš;
Da te serd moj ne vgonobi,
Glej, da berž slovó mi daš.

Zlato solnce, óko moje,
Gleda ves stermeči svet,
Vse mi hvalne pesmi poje,
Kader pridem, idem spet.

Usehnile bi rastline,
Vse postalo bi mertvó;
Zemlje plód veseljne mine,
Če zatísnem jaz okó.

Svitaj beli dan! že glasno
Rano mi okrog doní;
Ko slovó dajem začasno,
Vse pa krog se žalostí.“

Temna noč odgovorila
Dnevu je besede té:
„Nij ga tvojih del števíla,
Část in hvala tebi gré.

Prazna pa so dela tvoja,
Ako dam slovó ti jaz,
Svet imel ne bo pokoja,
Klel te jezen bo v obraz.

Kaj terpinu bo početi,
Kdo mu bode brisal znoj,
Ko zefír ponéha véti,
Ki je spremljevalec moj?

Kje popotnik bó se vstavljál,
Da moči bi zbiral spet,
Ko me več ne bo pozdravljál,
Ker bo v svitu vedno svet?

Vse umerle bi rastline,
Ko bi vzela jaz jim hlad;
Z njimi vsa žival pogine,
Cvet nehá, život in sad.“

Čul besede beli dan je,
Šle so mu do dna sercá,
Obudi se v njem kesanje,
Noči tak odgovor dá:

„Ljuba noč, nikdar ne hodi
Tí od mene, oj nikar;
Z mano ti kraljica bodi,
S tabo jaz naj bom vladar!“

„Jaz brez tebe, ti brez mene,
To mogoče biti nij;
Nič pa naji ne razžene,
Dokler svet se krog vertí.““

Noč in dan sta se objela,
V zvezo dala si rokó;
Noč je lehno odletela,
Gledal dan je skoz nebó.

F. Cimpri

Ofero.

(Spanjolska legenda; posl. J. Parapat.)

I.

Tam nekje na Francoskem ali kje živel je mladenec, Ofero po imenu. Reven je bil kakor cerkvena miš, velik pa, da bi zvezde klatil. Zastran vere je bil izrejen kakor živinče, še tega ni vedel, da je Bog.

Šel je služít k sosedu, ki je bil ubog kakor on sam, in če je imel naš mladenec poprej vice, zabredel je sedaj v pekel. Bil je životen in močen za tri, njegov gospodar pa, ki je bil ob enem tudi skopuh, dajal mu ni jesti še za enega ne, da bi mu delal za šest.

Naveličan kislega mleka in stradanja začne nekega dne sam pri sebi tako-le premišljevati.

„Kaj pa imam,“ djál je, „v tej hiši opraviti? Hencajte, tako terda se ne godi nobeni živi duši križem sveta. Ako ostanem še en mesec v tej kolibi, posušim se, kakor goba in proč so moje moči in moja mast, edino, kar sem podedoval po svojih starših. Če pa zapustim to hišo, kam idem, da najdem službo?“

„I kam češ iti?“ odgovori sosed, ki je skrivaj poslušal Ofero. „K meni, kjer bodeš jel, kakor bodeš delal, in delal kakor jedel. Ali ti je ugodna moja ponudba?“

„Dobro!“ in še tisti dan je spremenil gospodarja. Novi njegov gospod je bil čuden svetnik. Ni bil sicer skop kakor poprejšnji, a grozno hude jeze. In tem bolj se je gospodar jezil, čem bolj je bil naš junak lačen.

Imel je pa Ofero smešno navado, da je glasno mislil, kedar je bil sam. Neko jutro korači na polje, razgovarjaje se s seboj tako-le:

„Za zajuterk mi je gospodar pomolil en pečen krompir in požerk merzle vode. Srečen mi želodec! Kaj me hoče gospodar naučiti, živeti brez hrane? Hencaj, kako me traparijo gospodarji! Uni me je pobijal z gladom, ta me hoče umoriti s pomanjkanjem. Hudiman, tako ne smé ostati. Kaj pa storiti, da bode drugače?“

„Kaj?“ pravi tresóči se glasek, ki je donel iz kočé kraj ceste. „Išči gospodarja, ki te bode nasitil.“

„Kje pa je tisti gospod?“ vpraša Ofero pogledovaje proti kočí, kjer ugleda gerdo starko, černo ko vrana.

„Kdor nima enakega po telesu, služi naj onemu, kteremu ni para na moči.“

„In kje je ta?“

„Išči ga, in našel ga bodeš.“

„Hajdi, grem ga iskat, mamica. Bog plati vam za dobri svet!“

Mladeneč ni šel na gospodarjevo polje delat, ampak krenil je naravnost na cesto, ki je peljala v daljne, daljne dežele. In naprej in naprej je korakal, dokler se mu ni oglasil strašanski glad.

Lakota je tako silno pritiskala, da je spoznal, zdajci pride ura, da ne bode mogel dalje.

„Strela in grom!“ vsklikne in sede skoraj omedlivši pod kostanj. „Preklicana mi nesreča! Ali mi je res umreti, predno najdem, kateremu bi služil!“

„Odprti usta!“ oglasi tresočii se glasek, ki ga je slišal iz kože. Ko se kviško ozre, res ugleda starko iz kože sedeti na najvišji veji kostanjevi. Bila je sedaj nekoliko bolj belega obraza, menda ker se je umila.

„Mamica, i kaj počenjate tu gori?“ začuden vpraša Ofero.

„Svet preišlujem,“ odverne stara ženica.

„Pojdite, pojdite! Ali je mar treba tako visoko postavljati se, da se svet preišljuje?“

„Kdor tako ne stori, ga slabo preišljuje.“

„Mogoče, mamica, toda jaz umiram lakote.“

„Saj sem rekla, odprti usta!“

Ofero zazija. Starka potrese vejo, na kateri je sedela, in za dober mernik okusnega kostanja se mu vsuje v usta, velika kakor peč. Nekoliko se vendar potolaži kruleč želodec, a le nekoliko, ker naš orjak je bil tako nesrečen, da nikoli ni bil sit.

„Hvala mamica!“ pravi, ko lepo čedno kostanj pospravi in ker ne sliši navadnega, „da bi ti teknilo!“ dvigne glavo in čudé se vidi, da je bila starka izginila.

„Hm, pa pravijo, da ni čarovnic!“

Potem jo vbere dalje jako vesel in zadovoljen, da je vsaj nekoliko zamašil vedno prazni želodec.

II.

Mladeneč pride v vas, kjer je stala velikanska hiša, in vpraša, kako mogočen je še-le oni, ki prebiva v njej.

„Ni ga na svetu mogočnejšega in bogatejšega mimo njega,“ odgovoré mu.

„Tedad sem našel, česar sem iskal, se vé, če me ta gospod vzame v službo,“ govori dečak radosten ter se spusti naravnost proti hiši.

Mogočni gospod, ki je ondi bival, sprejme ga koj v službo med svoje služabnike. Rad je namreč zahajal na lov in ta velikan mu je prišel kakor nalašč, da je stopil na mesto lovca, ki mu ga je poprejšnji dan medved požužinal.

„Lačen si, kaj-ne da?“ vpraša novi gospodar.

„Da, da,“ odgovori mu dečak in veselja se mu oči zasvetijo.

„Le teci v obednico in povej gospodinji, da ti v trebuhu pajki predejo.“

Ofero hiti v obednico in ostermi, ker ključarica ni bila nobena druga, ko stara ženica iz kože in kostanja, samo s to spremembo, da je bila sedaj mnogo manj črnega obličja.

„Ali ste tudi vi tukaj, mamica!“ zakliče Ofero ugledavši jo.

„Jei in molči, saj tako hoče tvoja sreča,“ zaverne ga ženica kazaje na mizo, obloženo z obilnimi, dobrimi jedmi.

Ofero molči in jé, da skoraj s perstom doseže. Se vé, do sitega se tudi sedaj ni najedel.

Po gerdi navadi svoji, glasno govoriti s seboj, zavpije, ko je menda pervikrat v življenji čutil, da je trebuh na pol nabasan:

„Dobro, sreča mi kima!“

„Hvala!“ odgovori za njim nekdo, in obrnivši se videti, kdo daje hvalo, bil je sam s ključarico.

Naslednji dan sta šla gospod in on na lov v najgostejšo hosto pred vasjo.

O mraku sedeta na grič k obedu in počitku.

„Ofero,“ pravi premogočni gospod, „po obedu bo treba, da koj odrineva, sicer naju noč prehiti, predno sva domá.“

„Gospod!“ odgovori junak in z očmi premeri daljavo do vasi, „nikar ne skerbite, saj ni dalječ, še pred nočjo dospeva domú.“

„Ako jo udariva kar naravnost.“

„I zakaj pa ne?“

„Nočem mimo hudičevega prepada, tako namreč imenujejo uno duplino, ki jo vidiš tam-le doli.“

„Zakaj jo pa zovejo tako?“

„Pravijo, da hudič ondi prebiva.“

„Če prebiva tam, kaj dé, kdo se pa boji hudiča?“

„Tiho, tiho, kdor se hudiča ne boji, je bedak! prestriže gospod Ofera, trepetaje in bled prihajaje kakor papir.“

„Gospod, kaj se ga bojite?“

„Meni se ni ničesar bati!“

Ofero pravi potem sam pri sebi, morebiti pervikrat nezvest svoji navadi, glasno misliti:

„Hola, moj gospod se trese pred hudičem! Ako se ga res boji, tedaj je hudič močnejši od njega in jaz se moram natanko ravnati po nasvetu stare ženice: „Kdor nima enakega po telesu, služi naj onemu, kteremu ni para na moči,“ ker po njem je šlo do sedaj vse izverstno. Tako mi je rekla starka in to mi bode postava za vse žive dni.“

Ofero spremi gospoda domú, dobro se navečerja, potem jo mahne čez polje naravnost proti hudičevemu prepadu.

Noč je bila jako temna. Ofero se je opotekal semtertje, včasih telebnil celó na tla, naposled je vendar dospel na zaželjeni kraj.

Kakor ni vedel nič o Bogu, tudi hudiča ni poznal, zatoraj ga kar nič ne prestraši neka prečudna svetloba, ki je skoraj oslepila mu oči, niti žveplasti smrad, ki mu je perhnil v nos, ko se je bližal prepadu, da je obstal za trenutek in rekel:

„Kaka hudičeva svetloba je to in odkod neki pride ta peklenski duh?“

III.

Ofero je dalje koračil, ona prečudna luč mu je svetila in slednjič je prišel do vhoda v berlog, iz kterega se je svetila ona luč.

„Hvaljen bodi!“ zakriči in vdari ob tla s hrastovim deblom, ki mu je služil mesto palice.

Strašno ropotanje z nogami, preklinjevanje in škripanje z zobmi je bil odgovor na pobožni pozdrav in hipoma se je prikazal na durih černo oblečen gospod tako serdit, da mu je kar ogenj švigal iz oči.

„Kaj hočeš?“ vpraša ga z grozečim glasom čerenuh.

„Dovolite gospod, ali ne prebiva tukaj hudič?“

„Ž njim govoriš.“

„Pridem pogledat, če je tu morebiti kaka služba prazna?“

„Vsi se prizadevajo meni služiti, a — za vraga močne postave si, pobotati se hočem s teboj. Če se lepo obnašaš, čuda, ako ne postaneš moj skrivni tajnik.“

„Hvala gospod!“

„Ni treba hvale. Hajdi in reci deklini, naj ti dá večerjo!“

Ofero ni bil nikoli sit, zato ni zavergel druge večerje. Sel je tedaj, kakor je menil, v berlog, pa je bila mogočna palača.

Čudno se mu je zdelo, da hudiču streže toliko ljudi iz vseh stanov, vsakoršne starosti, iz vseh krajev.

Videti hudiča med služabniki kakor cesarja, Ofero ni dvomil, da peklenščeku ni enacega.

In zopet se spozabi in po nesrečni razvadi, glasno misliti, pravi: „Kje je neki deklina, ki je gospod rekel, da mi bode dala večerjo?“

In obrnivši se proti trumi hudičevih služabnikov, ki so se za kratek čas drug drugega na meh odirali, vpraša vdruči, a nikdo mu ne odgovori.

„Ali ste gluhi?“ vpraša jako razdražen, misleč, da mu nalašč ne odgovarjajo.

„Nič se ne izmenite za-nje,“ pravi sluga, ki je prišel vmes.

„Ti ne vidiš, ne slišiš nič drugega kakor one, ki jih na meh oderajo, ker vedno so razmišljeni. Pojdite z menoj, pokažem vam našo deklo.“

Pripelje ga v jedilnico, kjer je bila dekla. Neznano debelo pogleda, ko vidi, da dekla je ženica iz koč, s kostanja in palače.

Obraz njen je bil še bolj črn in zgerben, kakor tedaj, ko jo je videl pervikrat.

„Mamica,“ zavzame se Ofero, „ali služite tudi Vi hudiču?“

„Kdo mu pa ne služi?“

„Ker govoriva o službi, ne bode napačno, ako mi postrežete z dobro večerjico, katero mi je gospod naročil tirjati od Vas.“

„Koj se zgodil.“

In starka je postregla z obilno večerjo, a tudi ta večer ni bil Ofero popolnoma sit, ker lačen je bil ko volk. Naslednje jutro ga pokliče gospod in velí, naj se pripravi, da ga spreme v bližnjo vasico. Kmalu se napotita tje.

Vas so klicali Mirnidol, prilično ime, ker sloga in mir sta neprestano kraljevala med prebivalci njenimi. Peklenšček jim je nesel kraljev ukaz, ki ga jim je s svojo mogočno besedo pridobil od vlade in vsled ktere so prejeli prebivalci Mirnodolski pravico, poslanca voliti v državni zbor.

Le tega se je bal hudobec, da ga Mirnodolci ne spremejo z zvonjenjem. To bi mu bilo zelo neugodno, ker silo ponižen gospod je bil, pa na njegovo povelje pristopi Ofero in jih prosi, naj nikar ne storé te traparije. In zvonovi se niso oglasili.

Domu gredé je bil hudič prav židane volje in potegnivši iz žepa tobačnico jel je noslati.

Ofero ni vedel, kakor smo slišali, niti kaj je Bog niti kaj je Mati Božja, vendar ju je večkrat klical kar tje v en dan. Ko je torej njegov gospod kihnil, urno odgovori:

„Bog pomagaj!“

Peklenšček bi se ne bil tako razkačil, ko bi mu bil ne vém kaj povedal, kakor sedaj, ko je rekel Ofero: Bog pomagaj! „Bebec!“ kriči švigaje z očmi in trepetaje, ko bi ga bili ravnokar iz vode potegnili, „če še kedaj izrečeš to imé, raztergam te z dve sto tisočimi hudiči!“

„Odpustite gospod,“ odgovori Ofero, „saj kedar kdo kihne, ves svet pravi — — —“

„Tiho bodi prokleti!“ — ustavi ga hudič ter mu usta maši in se z nova tresse.

Ofero utihne in oba dalje korakata.

Ofero je zasledil, da se njegov gospod Boga boji,

da je toraj Bog močnejši od njega. Sklene tedaj Bogu služiti.

IV.

Domu pridši vdere Ofero neutegoma v obednico, ker grozno je bil lačen.

Tu najde ženico. Obličje njeno ni bilo sedaj tako černo in zgerbano ko davi. Ta reč se mu je čudna zdela, a dolgo je ni premišljeval, ker opraviti je imel z dobrim kosilom, ki mu ga je prinesla ženica.

Ofero je jedel veliko, po navadi pa ni čutil, da je sit. Naslednje jutro se dvigne iz hudičevega prepada Boga iskat.

Po samotnem polju gredé sreča dečke, ki so menda šli iz šole. Vpraša jih:

„Otročiči, je li veste, kdo je Bog?“

„Kaj bi ne vedeli,“ odgovoré otroci in začnejo z enim glasom:

„Bog je neskončno dobrotljiv, moder, mogočen, pravičen gospod, začetek in konec vseh stvari.“

Ofero nategne dalje, vesel, da je toliko izvedel o prihodnjem svojem gospodarju.

Hodi in hodi in naposled pride v globoko dolino, kjer je reka tekla skozi njo.

Unstran reke je stalo veliko poslopje z visokim zvonikom. Ravnokar so peli vbrani zvonovi.

Ofero zagleda pastirja, ki je poleg ceste pasel drobnico in ko poslednji vidi, da se je uni obrnil tje, od koder je slišal zvonjenje, pravi:

„V hišo Božjo greste, kaj ne da? Prav imate. Tudi jaz bi šel, ko bi mogel zapustiti čedo.“

Ofero se razveseli slišavši, da je poslopje, kjer zvoné, hiša Božja, hiša gospoda, ki ga išče.

Reka je bila dereča in široka, toda Ofero jo je lahko prebredel ter se podpiral na hrast, ki mu je bil kot palica.

Poslopje, kamor se je obrnil, bil je samostan za moške.

„Kaj bi rad?“ vpraša ga vratar.

„Bogu želim služiti,“ odgovori Ofero in jako mi vstrežete, če spregovorite besedico za-me, da me sprejmejo v to hišo.“

„Svete so tvoje želje, brate, zato bodem storil, kar mogoče, da se ti izpolnijo,“ odgovori vratar in ga pelje pred gvardijana.

Ofero je bil berž sprejet v službo Božjo.

Zelo se je čudil, da jih tako malo služi Bogu, in da so še ti ubožni in ponižni, nijedna visoka glava ni bila med njimi, ko jih je bilo pri hudiču tako obilno.

Naslednje jutro se je po nasvetu novih tovaršev spovedal in ko je bil obhajan, čutil je pervikrat v življenji, da je potolažena lakota, ki ga je vedno terla.

Vernivši se v stanico, nasloni se na okno in zagleda ženo, ki se mu je zdela, da je stara ženica iz koč, kostanja, palače in hudičevega prepada, toda prav gotov tega še ni bil, ker je imela obraz bel in brez gerb.

„Brat, vsi, ki v tej hiši služimo Bogu, delamo po svojih močeh: eni vertnarijo, drugi prepisujejo knjige, ti malajo, uni orglajo ali zvoné, zopet drugi časté Gospoda s petjem in tretji opravljajo niža dela. Z enim teh opravil lahko služiš Bogu, a jedno je, ki ga lože opravljaš, kakor vsi tvoji bratje. Mnogo popotnikov namreč vtoni pri prehodu čez reko, da-si pomagamo, kolikor moremo, ali ko bi jih ti hotel prenašati na širokih plečih svojih, nikoli več bi se kaj tacega ne zgodilo. Pazi toraj na romarje, kedar se bližajo brodu in prenašaj jih na ramah na uno stran.“

Ofero se požuri. Komaj se postavi kraj reke, že uglega unstran reke prekrasno dete, ki je hotelo čez vodo.

„Počakaj, dečko,“ vpije „urno pridem, da te prenesem.“

Pregazi reko, zadene otroka na rame in podpira se na hrast, ki mu je bil mesto palice. začne bresti vodo, toda otrok je bil težak, ko gora. Ubogi Ofero se poti in komaj prestopa. To se mu čudno zdi.

„Kriste pomagaj mi, kako si težak!“ vsklikne.*

In dete, ki doslej še ni spregovorilo, pravi:

„Kristus sem in Kristófero (Kristof) te bodo imenovali.“

V tem trenutku se mladenču olajša neznana teža in videl je, kako se je dete dvignilo proti nebu sred svetlih žarkov.

Ofero je v 24 urah, odkar je služil Bogu, jasno spregledal skrivnosti kerščanske vere, sedaj se mu je duša topila radosti, ker videl je, da mu je Bog naklonil posebno milost: Šel je toraj v samostansko cerkev, zahvalit ga za toliko dobroto.

Pri vratih sreča ženo mlado, belo, smehljajočo, krasno, polno milosti, in da-si ne podobna stari ženici, zdela se mu je, da je ona, ki jo je tolikokrat videl, odkar je šel z doma.

„Brate,“ ogovori ga s smehljajem ta prelepa gospá, „je li si zadovoljen, s tvojim stanom?“

„Se vé, da sem, saj sedaj moj stan ni nesrečen, blagoslavljam te zanj!“

„Hvala za ta blagoslov, čas je, da me blagosloviš!“ reče krasna devica in zgine spred oči prestrašenega Ofero, ki se poterjen po Kristusu še dandanes imenuje sv. Kristófero ali Kristof.

Mongolski ljud trinajstega stoletja.

(Spisuje —m—.)

Med tem, ko so bila nastala razna, znamenita vprašanja po vzhodnih in zapadnih deželah, ko se je bil nemški cesar Friderik II. (vladal 1215—1250) močno sperl z rimsko oblastjo ter na taki način ljuti boj zasedal po skoraj celem Evropi, prihrumela je nova nevarnost omikani Evropi. Nevihta ta se je, kakor nesrečonosna povodenj, pridervila iz goratih dežel vzhodne Azije nad Evropo in žugala celem Evropi s pogubo. Neolikano, nevseljeno, kočujoče ljudstvo, zedinjeno po hrabrem vodji s silo pridere v evropske dežele. Bili so to Mongoli, ki se tudi čestokrat imenujejo: Tatarji, Turmanci, Izmajeliti ali pa Kartazi.

Prebivalo je to ljudstvo od najstarejše zgodovinske dobe pričenši v pustem višavju, katero se razprostira v vzhodni Aziji in ga meji na severni strani sibirijska nižina, na jugu kitajska nižina, na zapadu visoka Tatarija in na vzhodu Mandžurija.

Živeli so kot divji, nomadični rod, razcepljeni v mnogobrojne oddelke in vdani naravski čestitvi. Zunanja njih postava je bila različna od drugih ljudskih plemen. Bili so jim dolgi životi in kratke, kot serp pripognjene noge v last, zaradi česar tudi niso nič veljali kot pešci, temuč le kot konjiki. Mimo tega so imeli majhen, plitev nos in male, čudovito-grozne oči. Glavo so si popolnem brili; samo boljši in čestitljivejši med njimi so nosili pri ušesih dolge šopke iz las.

O omiki mongolski tedajšnje dobe ne moremo govoriti. Neotesanost in brezolikanost se že kaže po mnogoženstvu, ki je bilo pri njih v navadi. Vsakteri si je vzel toliko žensk, kolikor jih je zamogel odrediti; imel jih je posamezni deset, petdeset, celo sto. Posamezna deklica se je morala odkupiti pri starših in to včasih z mnogim denarjem. Obleka njih je bila priprosta. Nosili so dolgo haljino do tal in zraven tega v vojni usnjati šljem ali čelado. Tudi prebivališča so bila kaj prosta. Namesto hiše v našem smislu sestavili so si okrogle šotore iz šib in tenkih palic. Ti šotori so imeli samo eno lino in to zaradi svitlobe in tudi zaradi dima; bila je toraj taka lina ob enem okno in dimnik. Ogenj so zauetili na sredi šotora. Imeli so dvojne šotore: prvič nepremakljive in drugič premakljive. Zadnje so vedno s seboj vozili, če so se podali v vojno. Imeli so tudi mnogo velblodov, ovac in koz; svinj niso redili.

Da jim je primanjkovalo omike, nam kaže pri njih vkoreninena požrešnost, nezadovoljnost in strašna nečistost. Pervo gerdo lastnost so celo imenovali častipolno djanje. Poznali niso mej, bili gerdobno poželjivi in ostudni skopuhi. Nobeno sredstvo jim ni bilo preslabo v dosego kake poželjene stvari.

Kot jed jim je vse služilo, kar se je le dalo grizti. Jedli so brez razločka: pse, volkove, lesice, konje, kače — da celo človeško meso. Skoraj neverjetno je, kar nam neki zgodovinpisec iste dobe o tej šegi pripoveduje rekoč: „Človekovo meso se je javno razprodajalo.“ Iz zgodovinskih zapiskov iste dobe celo pozvemo, da so z velikim veseljem tudi jedli podgane, miši in bovhe. Nekdo izmed Tatarov, vprašan, zakaj da je bovhe, odgovori: „Zakaj bi jih ne zobal, saj tudi one jejo meso moje in pijo kri moje.“ Kruha, zelišč in prikuhe niso poznali. Velika pregreha jim je pa vendar le bila jedilne ostanke zametavati; kost so prej dobro oglodali in jej mozek do suhega izserkali, preden so jo psom dali.

Pili so posebno radi kobilno mleko, kakor tudi kozje, ovčje in kravje mleko; vina, piva in medice si niso sami pripravljali, če jim je pa kaki ptujec kako tako pijačo ponudil, so jo radostno prevzeli ter popili.

Pomanjkanje vzvišenega duševnega življenja je posebno razvidno iz tega, da niso imeli na tanko določenega, povsem lastnega veročastja; poganska, ajdovska vera združena s častenjem hudonosnih prikazni in popravljena po budajski in bramajski malikovavski veri in tu in tam tudi ozaljšana po jednoboznosti, bila jim je vlast.

Verovali so na enega boga in si ga mislili kot stvarnika vseh vidljivih in nevidljivih stvari; bili so prepričani, da pride od njega vse, kar je hudega in dobrega in ob enem kaznovanje hudobnih. Ovega najvišjega boga pa niso častili z molitvami, pobožnimi pesmi ali kakim vzvišenim djanjem, temveč imeli še mimo njega mnogobrojne malike, katere so si predstavljali iz kožuhovine in klobučine. Na vsako stran vhoda so postavili enakega malika in mislili, da so sedaj rešeni kuge in da se bode pri njih velika sreča vdomačila. Ako so se imeli taki maliki izdelovati, prišle so najčastitljevejše žene bližnjih domov v nekoliko olepšani šotor in tamkaj pričele delati razne malike. Po končanem delu se je navadno zaklala ovca, katero so potem skupno pojedli ter ostale kosti v ogenj vergli. Če kdo zbolil, se mu izdelani malik priveže k ležišču.

Častili so po božje tudi solnce, luno, ogenj, vodo in zemljo. Imeli so mnogo vraž, katerim so do pikice verovali. Pregrešil se je n. p. isti, kateri je nož vtak-

nil v ogenj, z nožem meso iz loncev vzel ali pa s sekiro blizu ognja na tla vdaril. Na ovi način se je, kakor so oni mislili, ognju prava moč jemala ter pravica kratila. Hudo pregreho je učinil, kdor se je naslonil na lastni bič (gajzlo), kdor je lovil ali celo umoril ptice, kdor je terpinčil konja, kdor je kost s kostjo raztolkel i. t. d. Če je kdo eno ali drugo izmed sedaj navedenih djanj premišljeno učinil, se je koj umoril; če pa djanje ni bilo premišljeno, so ga zadele druge, pa vendar le hude kazni.

(Konec prihodnjic.)

Pogrebni običaji v Poljskej.

(Spisal Lav. Gorénjec.)

Mertvega Slovana so nekedaj dostojno oblekli, meč dali mu, — nož, sekirico, kresilo in še kak drugač spomin; zato se po slovanskih pepelnikih nahajajo rimski novci. Slovanje so svoje davne poganske čase žgali merliče na skupnih pališčih in njih pepel devali v glinaste pepelnike, ki so imeli različne podobe; stali so blizu štiri črevlje globoko v zemlji, navadno na kakovem okrožniku ali stalu, pokriti so bili z manjšimi ploščeki, priterjenimi z nekolikimi kamenčki. S pepelom vred so devali va-nje ostanke človeških kostij. Na stalci poleg takega pepelnika so po gosto različno ustvarjeni lončki; starinoslovci terdó, da so va-nje solze lovili merličevi sorodniki in žalostni znanci, in stavili jih k pepelnikom na znamenje večne žalosti. Te posodice so terdne, perstene in nadnavadno kerhke, barvo imajo surove glin, ali čem delj stojé na solnci, tem kerhkejše so — in s časoma dobé barvo tako, kakoršno ima opeka. Napisov nij nikakoršnih na njih, narejene pa so tako izverstno, da ne znamo, ali bi jih kaj boljše naredili naši lončarji.

Menj znane so mogile, ki so navadno rekam na višem obrežji. Po nekaterih krajih jim rekajo: gromade ali žalnici, ki krijejo opaljene kosti, oglje in razne manjše posode. Še dan denes ima narod navado, da mimo hodevajoči kleske in veje mečejo na mogile — zvlasti umorjencem ali samomorcem, pokopanim na razpotjih ali sredi gostih lesov. Vsled tega vzrastejo velike gromade, to je: znamenja takih grobov. Kader je katera takih gromad velika, zažgó jo, potlé pa novič namečejo malo po malo — z nje pak nihče ne vzame ničesar.

Ko je Gedimina 1329. leta o obleganji terdnjave Friedberka ognjena strela bila zadela, da je umerl, postavili so ga njegovim sinovi s takim-le pogrebom: naredili so veliko gromado iz smolnatega smrečja v Vilni, tam, kder se Vilejka steka v Vilej. Oblekli so ga v knežjo obleko, v tisto, katero je najrajši imel, ko je bil še živ; dali so mu sablo, kopje, tul z lokom vred, dva sokola in dva herta, pa živlega konja osedlanega; najzvestejšega služnika so zvezali ž njim vred in oba položili na gromado; v pričo zeló žalostnega junaštva so zapalili derva okrog, metali na ogenj risje in medvedje tace, orožje, bojni plen — in žive so sežgali tri orožene zaločence. Pepel in kosti kneževe, služnikove, trijehaločencev, konjeve in obeh hertov so pobrali in deli v zaboj, in vse to so na mesti pokopali v zemljo.

Duisburg sporoča, da so Litvinje najpopreje merliča vselej omili v kopeli, oblekli ga v belo košuljo, potlé pa so razséli se po stolah, pili na njegovo zdravje in omenjali: „Jaz pijem na tvoje zdravje, ljubi prijatelj! a zakaj si umerl? Šaj imaš svojo milo zasnujeno, imaš otroke, blago, imaš prijatelje in vsega dosti!“

Ko so merliča spremljali na pokopališče, krikali so: „Pigajte, biegajte Pikolo!“ — to je: hitite, bežite proč vrazi, in mahali so po zraci z orožjem ali noži, zato da bi ostrašili hudobne duhove. Na pogrebščino so vabili tudi mertve, tudi njim so prirejevali prazne stole; vsak povabljenec je vergel nekoliko jedí in odlil nekoliko pijače pod mizo. Stoperv, ko so začeli pridnejši piti, zmeli so vse to na sredo izbe in omenjali: „Jedli ste, pili ste, ljube dušice, tedaj proč, sedaj le idite!“

Še dan denes je po nekterih krajinah ta običaj: ko merliča nesó za duhovnim, da z rakvo zadenó ob vsake duri na znamenje slovesa. Kder nimajo duhovna sè seboj, kateri starejših vaščanov pred Božjim razpelom vnej vasí govori ljudem; ta govornik skoro vselej do solz gine poslušalce. S preprostimi vendar nenavadnimi in ginljivimi besedami ta patrijarhalni govornik dokazuje, da rajniki svoje žive dní nikomur nij učinil nič takega, česar bi mu ne mogli prizanesti o smerti; če pa je utegnol koga razžaliti, prosí v njegovem imeni vseh navzočnih in nenavzočnih, da bi mu odpustili.

Kerščanskih kraljev in znamenitih gospodov pogrebi so bili jako slovesni. Najimenitnejše je bilo to, da so konci obredov v cerkev jezdili vitezi, junaci, trobarji pa so trobili, topovi so germeli; lomili so orožje ob mertvaški oder (katafalk), praporčke in druga viteška znamenja; o kraljevem pogrebu je kancler zlomil pečat, maršalki so odpovedali se zvestobi, potlé so rakvo o neizrekljivem tresku spustili v hladno zemljo, duhoven pa so odpéli: Requiescat in pace! Amen!

Vabilo

v družbo sv. Mohora za leto 1873. *)

Družba sv. Mohora nastopi letos svoj trinajsti tečaj. Zares s ponosom sme se ozreti nazaj na svoje delovanje v minulih dvanajstih letih. Število udov je naraščalo vsako leto, in leto za letom je zaznamovano z blagosnimi deli. Odkar se je družba leta 1860 postavila na cerkvena tla: skazovala se je prava krušna mati Slovencev; leto za letom je imela polno krilo tečne hrane, katero je z radodarnimi rokami svojim otrokom delila tako obilno, da se je le kar vsakdo čudil nad Božjim blagoslovom. V téku dvanajstih let je udom podala 677.507 knjig, tedaj več kot pol milijona podučnih bukev je ona sama v tem primerno kratkem obroku spravila med prosto ljudstvo. Nas Slovencev še ni dva milijona — in lani je bilo vpisanih 18.925 družbenikov, letos pa se družbine knjige tiskajo v 22.000 iztisih. To je ogromno veliko, tako veliko, da se tudi ptujci zavzemajo in zadosti načuditi ne morejo. So v Avstriji in zunaj Avstrije veliko, veliko veči narodi kakor je slovenski, ali mi ne najdemo pri nijenem pobožne družbe, katera bi se v primeri z našim malim narodom le od daleč meriti zamogla z družbo sv. Mohora. Ta prikazen pač tolaži, pač navdušuje vsakega rodoljuba ter mu zbuja upanje, da vendar boljša prihodnost čaka ljubljeni narod slovenski. Veličastno število udov, ki vsako leto še narašča, priča vsemu svetu, da se narod zbuja, da hrepení po zdravi omiki, da Slovenci poginiti nočejo, in da nad vse cenijo najzlahtnejši svetinji: vero in narodnost svojih očetov.

Ravno one dve prežlahtni svetinji slov. narodu ohranjevati: uterjevati katoliško vero, buditi ljubezen do domovine, po dobrih knjigah širiti vednost in po keršanski omiki peljati Slovence do više stopinje časnega blagostanja, to je in ostane družbin namen tudi v prihodnje. Kar je v dosego tega namena na družbinem odboru ležeče: ne bode se branil

*) Uredništva slovenskih časopisov prosimo, naj pričujoče vabilo ponatisnejo.

nobenega truda, ne strašil nobenega dela, da družba blago svojo nalogo vsestransko zveršuje. K temu mu je neobhodno treba Vaše podpore, mili rojaci in rodoljubi! Vas, ki vam je mar za duševni in materialni napredek Slovencev, družbin odbor zopet uljudno vabi na delo in prosi, da mu tudi letos pridno pomagata, družbo med narodom razširjevati. Zlasti do Vas, prečastiti poverjeniki, dekanjski in farni predstojniki! se obrača odbor z nadležno prošnjo: podučujte naše ljudstvo o bratovščini sv. Mohora, razlagajte mu njeni namen in njene koristi in prigovarjajte k njenemu pristopu, kjerkoli lepo priložnost imate! Število udov je res velikansko, vendar ni doraslo še tako, da bi se pomnožiti več ne dalo; lahko dobimo še na tisoče novih družbenikov, ako rok križem ne deržimo. Lanske okolščine vpisovanju niso bile nikjer ravno ugodne; vendar ni bilo dekanije, katera si ni pridobila novih družbenikov; 1600 udov jih je lani pristopilo na novo. Naj se zgodi tudi letos! in zgodilo se bude, samo da vsi skupaj od prvega do zadnjega delamo složno, pogumno in neutrudeno v zaupanju na Boga in Bog bude blagoslovil naše delo in našo družbo! Silne nevarnosti obdajajo dandanes naš narod od vseh strani; v domači družini, v šoli, v srenji žugajo mu spodkopavati prvo in najpoglavitejšo podslombo vse sreče: vero in ž njo vred narodnost; dovelj glasno kličejo tedaj rodoljube vse na krepko delo in uzajemno brambo najsvetejših pravic. Složimo se tedaj v družbi sv. Mohora, da v kerščanski slogi branimo in varujemo vsi, kar je narodu najbolj drago in sveto; združimo moči, da zjedinjeni preženemo nevednost, surovost, sramoto in uboštvo in širimo poduk, omiko, čast, krepkost in blagostanje v premili domovini! —

Letošnje družbine knjige se tiskajo v 21—22.000 iztiskih v lastni družbini tiskarni, katera izvrstno urejena, vstreza najpred družbinim potrebam, — zveršuje pa tudi druga naročila hitro, okusno in po ceni.

Vsak ud prejme letos 6 knjig in sicer:

1. **Življenje svetnikov in svetnic Božjih.** VIII. snopič s podobami.
2. **Kristusovo življenje in smert.** Drugi del 1. snopič.
3. **Izdajavec,** povest za prosto ljudstvo spisal rajni Fr. Slemenik. Obsega 9½ pol in razvija mikavno in podučno misel:

„Za dragi dom, za vero,
Ne glej nikdar na mero.“
4. **Umno kletarstvo,** spisal dr. Jože Vošnjak. Poduk, kako ravnati z vinom, da je okusno, zdravo in stanovito, jako potreben vsem slov. vinorejcem, kerčmarjem, kupčevalcem itd. V obsegu 11 tiskanih pol z 12 podobami.
5. **Živali v podobah.** IV. del, nadaljuje g. prof. Erjavec; obsega opis golazni, kač, žab itd. s 33 podob.
6. **Koledar za leto 1874** s popolnim imenikom letošnjih udov in domačim podukom o novi meri.

Pri oglaševanju in vpisovanju naj se blagovoljno pazi na to-le:

1. Nabira se sklene z **zadnjim dnevom marca 1873.**
2. **Letnina** za vsako osebo ali ustanovo iznaša 1 gld.; **dosmertnina 15 gld.** na enkrat ali pa po **8 gld.** dvakrat v teku enega leta.

3. Kdor **pervikrat** v družbo stopi, naj izrečno pove, da je **nov** družnik; imena naj se zapišejo **razločno** in sicer iz **vsake fare zapored.** Tudi dosmertni udje naj se vsako leto vpišejo, da se njih ime ne spregleda. Povdarjati imamo, da se dosmertni ud premeniti ne more in ne sme; naj se vsako leto zapiše tisto ime, katero je bilo vpisano iz začetka. Lepo prosimo **število** udov, **dekanijo** in **zadnjo** pošto na čelu vpisovanskih pol zaznamovati, ob koncu pa dostaviti, koliko je starih, koliko novih udov in po kateri poti naj se knjige o svojem času odposljejo.

Imena družnikov naj se pošiljajo z denarjem vred pod naslovom: „Družba sv. Mohora“ franko v Celovec do 10. aprila 1873.

4. Kdor izmed novih udov želi s knjigami vred prijeti tudi kak snopič doslej izdanega „**Življenja svetnikov**“ ali „**Kristusovega življenja**“ ali „**Žival v podobah**“, ta naj pošlje z letnino vred za vsak (1—7) snopič „Življenja svetnikov“ po 50 kr., za vsak (1—4) „Kristusovega življenja“ po 40 kr. in ravno toliko za vsak snopič (1, 3, 4) „Žival.“

5. Vsak naj sprejme svoje bukve v tistoj dekaniji in fari, v kateri se je vpisal.

Dostavimo o tej priložnosti, da se nabira za **Janežičevo ustanovitev** tudi letos še nadaljuje.

Po odbitih stroških za **grobni** spominček znašajo dose-danji čisti doneski 953 gld. 25 kr.

Rodoljube, ki jim je **Janežičev** spomin mil in drag, uljudno vabimo, da vsak po svoji moči podpirajo daljno nabiro.

V Celovcu dne 2. januarja 1873.

Odbor.

Razne novice.

Št. Jakobska posojilnica v Rožu. Konec meseca decembra 1872 sklenjen račun posojilnice v Št. Jakobu kaže sledeče številke. Število udov se je pomnožilo na 102; vpisnine je bilo plačane 202 gld., vložine so narasle na 2020 gld. 50 kr., nadvložine na 2389 gld., obresti od izposojil je bilo prejetih 174 gld. 54 kr. in raznih drugih prejemkov se je nabralo 28 gld. 50 kr., torej vseh prejemkov je bilo 4814 gld. 54 kr. Razposodilo se je na menjice 2890 gld., na dolžna pisma 1550 gld., raznih izdatkov za tiskovnine, omarje, koleke, pečat id. je bilo 217 gld. 49 kr., torej izdatkov vкуп 4657 gld. 49 kr. in gotovine v denarnici tistega dne 157 gld. 5 kr. Če vzamemo prejemke in izdatke vкуп, pokaže se, da se je v teku enega meseca in pol 9472 gld. 3 kr. preverglo. Gotovo lep napredek!

Napoleon III., bivši cesar francoski, umerl je 9. t. m. v grajščini Chislehurst na Angleškem.

Cesarovič ruski je bil nevarno bolan, a po najnovejših poročilih gre z njim že precej na boljše.

Listnica.

Besednikova. Čč. gg. J. P. v V. Jako ugodno! Serčna hvala! Le večkrat se nas spominjajte! — A. J. v B. List vam radi pošiljamo tudi znanprej, obljubljeni spise pričakujemo. Gledé drugih želj pa nam bi bilo težko jih izpolniti. — K. K. v Sp. P. Naročnino za l. 1872 hvaležno prejeli. — J. V. v V. Leta 1869 je Besednika samo 22 števil izšlo, druge številke smo odposlali. — J. A. v K. Za lansko leto dobimo še 1 gl. 50 kr. — Kdor si želi letos Besednika naročiti, prosimo, naj to kmalo naznani, da nam znanprej ne bo treba več iztisov tiskati dati, ko je naročnikov, in si s tem visoke tiskovne stroške malo znižamo. Pervo številko letošnjega Besednika smo poslali še vsem dosedanjim naročnikom. Če ga kdo noče več prejemati, naj nam to s tem naznani, da na zavitek zapiše „nazaj“ ali „retour“ in potem list brezplačno po pošti nazaj pošlje. — Besednika od leta 1871 in 1872 imamo še več iztisov in ga moremo novim naročnikom po znižani ceni 1 gld. 80 kr. za vsaki tečaj poslati.